

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ**

**ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ
ТА ТЕХНОЛОГІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ**

**Робоча програма
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня**

**Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2017**

УДК 336.7:004(07)

ББК 65.262.2р

I-74

Затверджено на засіданні кафедри банківської справи.

Протокол № 2 від 27.09.2016 р.

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач О. В. Лебідь

Інформаційні системи та технології в банківській сфері :
I-74 робоча програма для студентів спеціальності 072 "Фінанси,
банківська справа та страхування" першого (бакалаврського) рівня :
[Електронне видання] / уклад. О. В. Лебідь. – Харків : ХНЕУ ім. С. Куз-
неця, 2017. – 40 с.

Подано кваліфікаційні вимоги до студентів у галузі фінансової діяль-
ності, тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами,
плани лекцій, лабораторних занять, питання для самостійної роботи студентів,
у тому числі контрольні запитання для самодіагностики, теми есе, характе-
ристику індивідуально-консультативної роботи, методики активізації процесу
навчання, системи поточного та підсумкового контролю рівня оволодіння
студентами професійними компетентностями та рекомендовану літературу.

Рекомендовано для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська
справа та страхування" всіх форм навчання.

УДК 336.7:004(07)

ББК 65.262.2р

© Харківський національний економічний
університет імені Семена Кузнеця, 2017

Вступ

Сучасні умови ведення бізнесу висувають підвищені вимоги до інформаційних систем управління: в умовах динамічного зовнішнього середовища і жорсткості конкуренції все більш значну роль відіграють методи і моделі економічного аналізу, що дозволяють оперативно реагувати на проблеми, що виникають, і на наявні можливості фінансової діяльності. За довгу історію свого розвитку теорія та практика управління сприяли появі низки різноманітних підходів, методів і моделей, спрямованих на підвищення ефективності управління фінансами. Ці методи та моделі, у свою чергу, зумовили появу та розвиток різноманітних інтелектуальних інформаційних систем. Такі системи займають певне положення в інформаційній інфраструктурі підприємства і відіграють певну роль у процесах управління ним. Усе це створює об'єктивні передумови для підвищення фахової кваліфікації спеціалістів, які займаються управлінням фінансами суб'єктів господарювання, та розроблення якісно нових підходів до організації роботи фінансових служб.

Навчальна дисципліна "Інформаційні системи в банках" належить до групи вибіркових дисциплін циклу професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю "Фінанси, банківська справа та страхування". Знання, отримані у результаті вивчення цієї навчальної дисципліни, допоможуть студентам вирішувати широке коло завдань – від елементарного аналізу та оброблення фінансової інформації до оцінювання та прийняття рішень щодо складних інвестиційних, комерційних і кредитних проблем.

1. Опис навчальної дисципліни

Назви показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"	Вибіркова	
Змістових модулів – 1		Рік підготовки	
		4-й	5-й
		Семестр	
Загальна кількість годин – 108	Спеціальність: 072 "Фінанси, банківська справа та страхування"	Лекції	
		16 год	16 год
		Лабораторні	
		28 год	14 год
		Самостійна робота	
		64 год	78 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,6; самостійної роботи студента – 3,764	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Вид контролю	
		залік	залік

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 68,75 %; для заочної форми навчання – 38,46 %.

У процесі навчання студенти отримують знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та лабораторних. Лекційна форма навчання поєднується з різними видами лабораторних занять, на яких закріплюються і поглиблюються одержані на лекціях знання та формуються професійні компетентності у сфері інформаційних технологій оброблення фінансових даних. Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу є самостійна робота студентів з економічною літературою та ресурсами мережі Інтернет.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у майбутніх фінансистів знань і вмінь щодо наявних інформаційних систем і технологій, їх раціонального використання, а також практичних навичок ефективного застосування сучасних інформаційних технологій у процесі здійснення фінансової-економічної діяльності в банках.

Для досягнення мети поставлені такі основні **завдання**:

засвоїти основні принципи функціонування автоматизованих банківських систем (АБС);

оволодіти навичками організації та ведення фінансового обліку в автоматизованих банківських системах;

набути реалізаційних здатностей здійснювати банківські операції в автоматизованій банківській системі.

Об'єктом навчальної дисципліни є інформаційні системи, що впроваджені та використовуються у вітчизняних банках.

Предметом навчальної дисципліни є використання автоматизованої банківської системи "Віртуальний банк", що є аналогом діючої АБС одного з вітчизняних банків.

Компетентнісний підхід у сучасній освіті повинен забезпечити вищий рівень компетентності суб'єктів навчання. Цей рівень репрезентується сформованістю у суб'єкта наукового поняття "компетентність" як єдності, де наукова орієнтована основа дії визначає логіку її практичного виконання, яка полягає в інтелектуально-моральній саморегуляції, спрямованій на ефективне вирішення суб'єктом певних життєвих проблем. Із метою кращого засвоєння навчального матеріалу дисципліни студенти повинні до його початку здобути знання та навички в галузі загальної економічної теорії, банківських операцій, інформатики та комп'ютерної техніки, фахових дисциплін із фінансів, фінансової математики, основ фінансового обліку. Завдання навчальної дисципліни полягає у вивченні наявних інформаційних технологій, різновидів сучасних інформаційних систем та можливостей їх застосування у фінансовій діяльності.

Після вивчення цієї навчальної дисципліни студенти повинні:

знати:

сутність та покоління АБС;

сутність та види обліку в банках;

основні форми звітності банку;
облікові формули форм звітності банку;
види та структуру рахунків фінансового обліку;
склад пакета документів, необхідних для реєстрації клієнта і користувача АБС;
параметри банківського аналітичного обліку;
параметри клієнтів банку – фізичних осіб;
параметри клієнтів банку – юридичних осіб;
параметри документів банку;
сутність і види касових операцій банку;
документи, за якими здійснюються касові операції банку;
рахунки для обліку касових операцій банку;
сутність та види депозитних операцій банку;
методи обліку номіналу депозиту;
методи нарахування відсотків за депозитом;
методи обліку виплати відсотків та номіналу депозиту;
ВМІТИ:
визначати покоління АБС;
визначати вид обліку в банку;
використовувати облікові формули форм звітності банку;
визначати величину базових облікових одиниць банку;
виявляти вплив банківської операції на фундаментальну облікову модель;
обліковувати банківські операції за правилами реєстрації впливу на фундаментальну облікову модель;
реєструвати користувача АБС;
здійснювати пошук клієнтів – фізичних осіб;
здійснювати пошук клієнтів – юридичних осіб;
обробляти документи для ідентифікації клієнтів;
реєструвати клієнтів в АБС;
здійснювати формування та ведення баз даних клієнтів;
відкривати рахунки для ведення обліку касових операцій банку;
відкривати рахунки клієнтам банку;
здійснювати проведення коштів через рахунки клієнтів банку;
обліковувати номінал депозиту;
обліковувати нарахування і виплату відсотків за вкладними операціями;
обліковувати виплату клієнтам коштів із депозитних рахунків;

перевіряти періодичність амортизації відсоткових витрат банку;
 формувати документи дня, пов'язані з вкладними операціями банку.

У процесі викладання навчальної дисципліни основна увага приділяється оволодінню студентами професійними **компетентностями**, що наведені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Професійні компетентності, які отримують студенти після вивчення навчальної дисципліни

Код компетентності	Назва компетентності	Складові компетентності
1	2	3
ІСВБ 1	Здатність організувати формування та ведення реляційних баз даних	1.1. Формувати базу даних. 1.2. Виконувати оброблення первинної інформації в базі даних. 1.3. Формувати запити до бази даних та відповідні звіти. 1.4. Визначати перелік фінансових показників, що мають зберігатися у базі даних. 1.5. Проводити розрахунок фінансово-економічних показників у базі даних
ІСВБ 2	Здатність обирати конкретні засоби та інструменти для автоматизованого оброблення фінансово-економічної інформації	2.1. Аналізувати стан автоматизації банківських операцій. 2.2. Визначати можливість та необхідність застосування електронної комерції
ІСВБ 3	Здатність оцінити стан та тенденції подальшого розвитку автоматизованих інформаційних систем фінансових установ	3.1. Досліджувати нормативно-правове забезпечення організації та функціонування АІС фінансових установ. 3.2. Визначати пріоритетні напрями розвитку автоматизованих інформаційних систем фінансових установ. 3.3. Формувати фінансову звітність в інформаційних системах фінансових установ

1	2	3
ІСВБ 4	Контролювати дотримання правил відкриття, ведення та закриття рахунків клієнтів	4.1. Перевіряти відповідність документів, необхідних для відкриття рахунків. 4.2. Перевіряти точність перенесення інформації з документів клієнта в автоматизовану банківську систему. 4.3. Перевіряти залишки коштів на рахунках клієнтів. 4.4. Формувати виписки за рахунками клієнтів
ІСВБ 5	Контролювати дотримання положень облікової політики банку	5.1. Перевіряти документи дня операціоніста банку. 5.2. Перевіряти періодичність нарахування відсоткових доходів і витрат банку. 5.3. Перевіряти періодичність амортизації відсоткових витрат банку

Структуру складових професійних компетентностей та їх формування відповідно до Національної рамки кваліфікацій України подано в табл. А.1 додатка А.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1

Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі

Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації

1.1. *Поняття автоматизованої банківської системи.*

Визначення автоматизованої банківської системи (АБС). Етапи становлення та розвитку АБС. Вимоги до сучасних АБС. Завдання, реалізацію яких має забезпечувати сучасна АБС. Основні функціональні елементи АБС.

1.2. *Система обліку в банках.*

Визначення обліку. Складові системи обліку в банках. Функції облікових систем, які сприяють прийняттю своєчасних управлінських рішень.

1.3. Фінансовий та управлінський облік у банку.

Визначення фінансового обліку в банках. Визначення управлінського обліку в банках. Податковий облік у банках. Порівняльна характеристика фінансового й управлінського обліку.

1.4. Характеристика та принципи складання фінансової та управлінської звітності.

Визначення поняття фінансової звітності банку. Загальні вимоги до фінансової звітності банку. Основні форми фінансової звітності банку. Облікові формули балансу, звіту про фінансові результати, звіту про рух грошових коштів. Управлінська звітність банку. Рекомендовані Національним банком України форми управлінської звітності банку.

Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі

2.1. Необхідність запису кожної банківської операції в термінах фундаментальної облікової моделі.

Приклад реєстрації операцій та виявлення їх впливу на балансову формулу банку. Визначення рахунку. Види облікових рахунків банку. Конtrarні рахунки банку. Взаємозв'язок між збільшенням та зменшенням рахунків і алгебраїчним зв'язком фундаментальної облікової моделі. Формула фундаментальної облікової моделі.

2.2. Основні положення та особливості побудови Плану рахунків.

Визначення плану рахунків банківських установ. Логічні частини плану рахунків банківських установ. Особливості побудови плану рахунків банку. Характеристика рахунків кожного класу плану рахунків банківських установ.

2.3. Аналіз операцій та їх реєстрація в системі бухгалтерського обліку.

Базові класифікації банківських операцій. Активні операції банку. Пасивні операції банку. Операції банку, пов'язані з формуванням капіталу банку. Правила обліку операцій на активних рахунках банку. Правила обліку операцій на пасивних рахунках банку. Правила обліку операцій на контрактивних рахунках банку. Правила обліку операцій на контр-пасивних рахунках банку.

Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку

3.1. Характеристика параметрів аналітичного обліку.

Сутність аналітичного обліку банку. Структура побудови банківських рахунків. Приклад банківських рахунків. Обов'язкові параметри аналітичного обліку банку. Необов'язкові параметри аналітичного обліку банку.

3.2. Параметри контрагентів банку.

Структура даних, які утворюють інформаційну характеристику клієнта банку – фізичної особи. Структура даних, які утворюють інформаційну характеристику клієнта банку – юридичної особи.

3.3. Параметри документів та договорів.

Види основних банківських документів. Предметні області, які охоплені договірними відносинами. Типи договорів.

Тема 4. Облік касових операцій банків

4.1. Організація обліку касових операцій банку.

Нормативні акти, що регламентують облік касових операцій банку. Операції, що віднесено нормативно-правовими документами до касових. Рахунки, за якими здійснюється облік касових операцій банку.

4.2. Облік операцій із підкріплення каси банку готівкою.

Умови, за яких здійснюється підкріплення каси банку готівковими коштами. Можливі шляхи підкріплення каси банку готівковими коштами. Облік підкріплення каси банку готівковими коштами із залученням територіального управління НБУ. Облік операцій щодо здавання надлишків готівкових коштів.

4.3. Особливості обліку операцій із готівкою в іноземній валюті.

Поняття валютної позиції банку. Види валютної позиції банку. Рахунки, за якими обліковуються валютні позиції банку. Проведення, що здійснюють під час придбання готівкових валютних активів. Проведення, що здійснюють під час продажу готівкових валютних активів.

Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку

5.1. Зміст депозитних операцій та характеристика депозитних рахунків.

Сутність депозитних операцій банку. Види депозитних операцій банку. Рахунки, за якими обліковуються поточні депозитні операції. Рахунки, за якими обліковуються строкові депозитні операції. Рахунки, на яких ведеться облік нарахованих відсотків за депозитними операціями.

5.2. Облік номіналу депозиту.

Визначення номіналу депозиту. Проведення, що здійснюються для обліку номіналу депозиту за умови виплати відсотків за період. Проведення, що здійснюються для обліку номіналу депозиту за умови виплати відсотків авансом.

5.3. Облік нарахування та сплати відсотків за депозитом.

Проведення, якими відображається нарахування відсотків за депозитом. Сутність амортизації відсотків за депозитом, сплачених авансом. Проведення, якими відображається амортизація відсотків за депозитом, сплачених авансом. Облік виплати відсотків за депозитом.

5.4. Облік погашення депозиту.

Облік погашення депозиту в термін, визначений депозитним договором. Проведення, що здійснюються у разі повернення депозиту до настання терміну, визначеного договором.

4. Структура навчальної дисципліни

Із самого початку вивчення навчальної дисципліни студент має ознайомитися з програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю знань. Загальна трудомісткість дисципліни становить 3 кредити або 108 годин. Навчальний процес здійснюється у таких формах: лекції; лабораторні заняття; самостійна робота студента.

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни та тематичний план наведені в табл. 4.1.

Таблиця 4.1

Структура залікового кредиту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма				заочна форма		
	лекційні	лабораторні	самостійна робота	лекційні	лабораторні	самостійна робота	
1	2	3	4	5	6	7	
Змістовий модуль 1							
Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі							
<i>Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації</i>	2	4	8	2	2	14	
<i>Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі</i>	2	6	12	2	3	16	
<i>Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку</i>	4	6	12	4	3	16	

1	2	3	4	5	6	7
Тема 4. Облік касових операцій банків	4	6	16	4	3	16
Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку	4	6	16	4	3	16
Разом годин	16	28	64	16	14	78

5. Теми та плани лабораторних занять

Лабораторні заняття – це організаційна форма навчального заняття, на якому студенти під керівництвом викладача вирішують задачі з управління інформаційними та фінансовими потоками із використанням комп'ютерної техніки та відповідного програмного забезпечення. Вони проводяться з однією академічною групою, яка поділяється на дві підгрупи, що навчаються у двох комп'ютерних аудиторіях.

На кожному лабораторному занятті викладач оцінює підготовку студентів до заняття, уміння здійснювати автоматизоване вирішення завдань із управління банківською діяльністю. Підсумкові оцінки за кожне лабораторне заняття заносяться у відповідний журнал. Отримані студентом оцінки за окремі лабораторні заняття враховуються під час виставлення поточної модульної оцінки з цієї навчальної дисципліни. Теми лабораторних робіт з навчальної дисципліни "Інформаційні системи в банках" наведено в табл. 5.1.

Таблиця 5.1

План лабораторних занять

Назва теми	Тематика та зміст лабораторних занять	Кількість годин	Література
1	2	3	4
Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації	Лабораторна робота 1. Ознайомлення з автоматизованою банківською системою (АБС) "Віртуальний банк"	4	Основна: [1 – 5; 7]. Додаткова: [12; 13]
Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі	Лабораторна робота 2. Реєстрація користувача в АБС: створення та реєстрація нового клієнта АБС – фізичної особи, привласнення індивідуального ім'я користувача та його пароля	6	Основна: [1 – 5; 7]. Додаткова: [12; 13]

1	2	3	4
Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку	Лабораторна робота 3. Формування клієнтської бази операціоніста банку: формування особової справи клієнта – фізичної особи. Формування особової справи клієнта – юридичної особи, реєстрація нових клієнтів в АБС, корегування даних про наявних клієнтів	6	Основна: [1 – 5; 8]. Додаткова: [12; 13]
Тема 4. Облік касових операцій банків	Лабораторна робота 4. Облік касових і розрахункових операцій банку. Відкриття поточних рахунків клієнтам банку. Внесення коштів на поточні рахунки через касу. Проведення розрахунків за внутрішньобанківськими рахунками	6	Основна: [1 – 5; 7]. Додаткова: [19; 20]
Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку. Модульний контроль	Лабораторна робота 5. Формування умов депозитних програм банку, реєстрація депозитних програм, залучення депозитів на умовах нових депозитних програм	6	Основна: [1 – 5; 7]. Додаткова: [19; 20]

5.1. Приклади лабораторних завдань за темами

Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі

Лабораторна робота 2

Реєстрація користувача в АБС: створення та реєстрація нового клієнта АБС – фізичної особи, привласнення індивідуального ім'я користувача та його пароля

Загальна інформація. Призначенням АБС є автоматизація виконання банківських операцій з урахуванням вимог Міжнародної системи банківського обліку та фінансової звітності, а також вирішення комплексу завдань щодо управління банківською діяльністю.

Вимоги до користувачів. Студент повинен:

- володіти навичками користувача персонального комп'ютера;
- вільно орієнтуватися в інтерфейсі операційної системи *Windows*;
- знати термінологію операційної системи *Windows* та фінансового обліку банківських установ;

- орієнтуватися в документарному супроводженні фінансового обліку в банках.

Опис основних завдань фінансового обліку в банках, які реалізуються в АБС. Усі завдання, які повинен вміти виконувати студент із фінансового обліку в АБС можна розділити на дві узагальнені групи, які відповідають двом підсистемами АБС. Ця лабораторна робота передбачає користування першою підсистемою.

Перша підсистема пов'язана з реєстрацією клієнтів, веденням їх рахунків та формуванням звітності банку – це підсистема "АБС" (ABS).

Завдання роботи:

1. Зареєструвати себе в системі АБС як співробітника банку – користувача системи АБС.
2. Оформити звіт про виконання лабораторної роботи.
3. Для виконання наступних лабораторних робіт у разі виконання входу в систему студент має використовувати введені на цьому занятті особисті дані.

Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку

Лабораторна робота 5

Формування умов депозитних програм банку, реєстрація депозитних програм, залучення депозитів на умовах нових депозитних програм

Завдання роботи:

1. Провести аналіз пропозицій українських банків щодо видів депозитів і депозитних програм. Кожен студент обирає банк та презентує його умови. Банки не мають повторюватись. Відбувається порівняння даних усіх студентів та обговорення переваг і недоліків наявних депозитних послуг і програм. Далі колективно обговорюють та розробляють умови (термін, ставка, мінімальний термін, додаткові переваги тощо) депозитної програми, умови якої будуть зареєстровані в системі.
2. Внести умови депозитів клієнтів банку – фізичних осіб.
3. Створити депозитний договір двох клієнтів – фізичних осіб.
4. Оформити та роздрукувати (зробити скриншот) перелік депозитних угод банку.
5. Поповнити депозитний рахунок двох фізичних осіб через касу банку та роздрукувати заяву (зробити скриншот) на переказ готівки та квитанцію.
6. Оформити звіт про виконання лабораторної роботи.

Звіт про виконання лабораторної роботи повинен містити: титульний аркуш із зазначенням даних студента (П. І. Б., курс, група, варіант, завдання за варіантом) та скриншоти: карток клієнтів фізичних осіб; умов створених депозитів; створених депозитних договорів; переліку депозитних угод банку; заяви на переказ готівки та квитанцію (двох клієнтів фізичних осіб). Усі скриншоти мають бути оформлені як рисунки (підписані та пронумеровані).

6. Самостійна робота

Самостійна робота студента (СРС) – це форма організації навчального процесу, за якої заплановані завдання студенти виконують самостійно під методичним керівництвом викладача.

Мета СРС – засвоєння в повному обсязі навчальної програми та формування у студентів загальних і професійних компетентностей, які відіграють суттєву роль у становленні майбутнього фахівця вищого рівня кваліфікації.

Необхідним елементом успішного засвоєння навчального матеріалу дисципліни є самостійна робота студентів із вітчизняною та зарубіжною спеціальною економічною та технічною літературою, нормативними актами з питань інформаційно-комунікаційного забезпечення. Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять. Основні види самостійної роботи, які запропоновані студентам:

- вивчення лекційного матеріалу;
- робота з вивчення рекомендованої літератури;
- вивчення основних термінів та понять із галузі інформаційних систем у банках;
- підготовка до лабораторних занять, дискусій та роботи в малих групах;
- підготовка до проміжного та підсумкового контролю;
- контрольна перевірка кожним студентом особистих знань за питаннями для самостійного поглибленого вивчення та самоконтролю;
- робота над есе.

Для опанування матеріалу дисципліни окрім лекційних та лабораторних занять, тобто аудиторної роботи, значну увагу необхідно приділяти саме самостійній роботі. Це пов'язано з різноманітністю

підходів, що використовуються в сучасній вітчизняній та зарубіжній фінансовій науці та необхідністю ознайомлення з цими підходами студентів.

Крім того, за всіма темами, які визначені навчальним планом, передбачені лекції. Однак окремі питання, які входять до змісту дисципліни, досить стисло і оглядово розглядаються на лекціях, практичних заняттях, а тому потребують більш детального і глибокого вивчення. Індивідуальний план самостійної роботи студента наведено в табл. 6.1.

Таблиця 6.1

Індивідуальний план самостійної роботи студента

Назви тем	Види та форми СРС	Кількість годин	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності
1	2	3	4	5
Змістовий модуль 1				
Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі				
<i>Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації</i>	1. Підготовка до поточних аудиторних занять			
	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів персональної навчальної системи (далі ПНС) за темою 1. Підготовка до лабораторного заняття 1. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка есе	12	1 – 2	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
<i>Тема 2. Опрацювання інформації в облікової системі</i>	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів ПНС за темою 2. Підготовка до лабораторного заняття 2. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка есе	12	3 – 5	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять

1	2	3	4	5
Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів ПНС за темою 3	12	6 – 9	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей)
Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку	Підготовка до лабораторного заняття 3. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка есе	12	6 – 9	Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Тема 4. Облік касових операцій банків	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів ПНС за темою 4. Підготовка до лабораторного заняття 4. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка есе	10	10 – 13	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять
Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку	Вивчення літератури, текстів лекцій та матеріалів ПНС за темою 5. Підготовка до лабораторного заняття 5. Пошук і огляд літературних джерел за заданою проблематикою. Підготовка есе	11	14 – 17	Активна участь в аудиторних заняттях (кількість правильних відповідей). Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни, розташованими на сайті ХНЕУ ім. С. Кузнеця з персональних навчальних систем "Інформаційно-комунікаційне забезпечення".

Методичні матеріали для самостійної роботи студентів повинні передбачити можливість самоконтролю з боку студента. Для самостійної роботи студента також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота студента над засвоєнням навчального матеріалу з дисципліни може виконуватись у бібліотеці, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах (лабораторіях), а також у домашніх умовах.

6.1. Питання для самостійного опрацювання та теми есе

Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Принципи побудови міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та фінансової звітності.
2. Міжнародні стандарти обліку та оцінювання можливості використання їх українськими банками.
3. Податковий облік та особливості оподаткування прибутку банків.

Теми есе

1. Роль обліку в ухваленні управлінських рішень у банку.
2. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку.
3. Порівняльна характеристика фінансового та управлінського обліку.

Рекомендована література: [4; 7; 8].

Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Умовності бухгалтерського обліку: сутність і структура.
2. Принципи бухгалтерського обліку.
3. Основоположні концепції бухгалтерського обліку в банках.
4. Обмеження бухгалтерського обліку.

Теми есе

1. Фундаментальна облікова модель в обліковій системі.
2. Значення облікових формул звітності для управління.
3. Форми звітності банку: принципи та особливості складання.

Рекомендована література: [1; 2; 4; 5; 7; 8; 10].

Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Облікова політика банку та її складових.
2. Взаємозв'язок рахунків синтетичного та аналітичного обліку.
3. Регістри аналітичного та синтетичного обліку.

Теми есе

1. Сутність та значення аналітичного обліку.
2. Призначення аналітичного обліку в банках.
3. Приклади ведення аналітичного обліку.

Рекомендована література: [1; 2; 4; 5; 7; 8; 10].

Тема 4. Облік касових операцій банків

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Характеристика прибуткових касових документів.
2. Характеристика видаткових касових документів.

Теми есе

1. Сутність та особливості здійснення касових операцій.
2. Прибуткова каса банку: основи роботи та документація.
3. Видаткова каса банку: основи роботи та документація.
4. Вечірня каса банку: основи роботи та документація.

Рекомендована література: [1; 2; 4; 5; 7; 8; 11].

Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку

Питання для самостійного поглибленого вивчення

1. Пакет документів, необхідний для відкриття рахунків фізичній особі.
2. Пакет документів, необхідний для відкриття рахунків суб'єкта господарської діяльності.

Теми есе

1. Сутність депозитних операцій банку.
2. Депозитні рахунки клієнтів банку: особливості ведення.
3. Особливості обліку депозитних операцій банку.

Рекомендована література: [1; 2; 4; 5; 7; 8; 10].

6.2. Контрольні запитання для самодіагностики

Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації

1. Поясніть роль обліку в прийнятті рішень із питань бізнесу.
2. Дайте характеристику фінансового та управлінського обліку.

3. Дайте визначення та назвіть цілі фінансової звітності.
4. Дайте характеристику головних елементів та облікових формул фінансових звітів банку.

Рекомендована література: [4; 7; 8].

Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі

1. Назвіть фундаментальну облікову модель і визначте її елементи.
2. Назвіть рекомендовані форми управлінської звітності.
3. Поясніть необхідність запису банківських операцій в термінах фундаментальної облікової моделі.
4. Дайте класифікацію рахунків бухгалтерського обліку в банках.
5. Яку структуру має План рахунків банківських установ?
6. Охарактеризуйте класи Плану рахунків комерційних банків.
7. Що таке аналіз операцій і їх реєстрація в системі фінансового обліку?

Рекомендована література: [1; 2; 4; 5; 7; 8; 10].

Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку

1. Дайте характеристику параметрів аналітичного обліку в банках.
2. Назвіть аналітичні параметри контрагентів (клієнтів) банку.
3. Назвіть аналітичні параметри банківських документів.
4. Охарактеризуйте параметри кредитних договорів і відповідних аналітичних рахунків.
5. Охарактеризуйте параметри депозитних договорів і відповідних аналітичних рахунків.

Рекомендована література: [1; 4; 5; 7; 8; 11].

Тема 4. Облік касових операцій банків

1. Як здійснюється організація обліку касових операцій банків?
2. Дайте характеристику рахунків обліку готівкових коштів.
3. Визначте порядок здійснення прибуткових касових операцій.
4. Які прибуткові касові документи ви знаєте? Вкажіть сферу використання кожного з них.
5. Які видаткові касові документи ви знаєте? Вкажіть сферу використання кожного з них.
6. Як здійснюється облік прибуткових і видаткових касових операцій?
7. Визначте облікові процедури з емісійно-касових операцій банку.

8. У чому полягають особливості обліку операцій з готівковою іноземною валютою?

Рекомендована література: [4; 5; 8; 9; 18].

Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку

1. Загальні правила розрахунків між банками та класифікація кореспондентських рахунків.

2. Облік міжбанківських розрахунків, які здійснюються за прямими кореспондентськими угодами.

3. Які умови відкриття поточних рахунків суб'єктам господарювання?

4. Вкажіть правила обліку операцій на рахунках юридичних і фізичних осіб.

5. Як відображається в обліку номінал депозиту?

6. Як здійснюється облік нарахування і сплати відсотків за депозитами в комерційних банках?

7. Які облікові процедури з погашення депозиту ви можете назвати?

Рекомендована література: [1; 2; 4; 5; 7; 8; 10].

7. Індивідуально-консультативна робота

Індивідуально-консультативну роботу здійснюють за відповідним графіком у формі індивідуальних занять, консультацій, перевірки виконання індивідуальних завдань та есе; перевірки та захисту завдань, що винесені на поточний контроль тощо.

Індивідуально-консультативну роботу з теоретичної частини дисципліни проводять у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (запитання-відповідь стосовно проблемних питань теоретичного матеріалу дисципліни);

2) групових консультацій (розгляд типових прикладів, практики впровадження та використання нових методів і методик).

Індивідуально-консультативна робота з практичної частини дисципліни проводиться у вигляді:

1) індивідуальних консультацій (розгляд творчих завдань, стосовно яких виникли запитання);

2) групових консультацій (розгляд творчих ситуацій, які потребують колективного обговорення).

Індивідуально-консультативна робота з метою комплексного оцінювання засвоєння студентом програмного матеріалу здійснюється

у вигляді індивідуального захисту самостійних та індивідуальних завдань; підготовки доповідей для виступу на науковому семінарі; підготовки доповідей (тез доповідей) для виступу на науковій конференції; підготовки статей для публікації в наукових виданнях і оприлюднення результатів досліджень.

8. Методики активізації процесу навчання

Для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких як: лекції проблемного характеру, кейси, семінари-дискусії, міні-лекції та презентації. Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни наведено в табл. 8.1.

Таблиця 8.1

Розподіл форм та методів активізації процесу навчання за темами навчальної дисципліни

Назва тем	Практичне застосування навчальних технологій
1	2
<i>Тема 1.</i> Роль обліку в системі управління банком та основи його організації	Лекція проблемного характеру з питання "Проблеми і перспективи віртуалізації роботи операціоніста бухгалтера та перспективи заміни його спеціальними програмами"; презентація автоматизованої банківської системи "Віртуальний банк"
<i>Тема 2.</i> Опрацювання інформації в обліковій системі	Міні-лекція з питання "Нормативно-правове забезпечення облікової роботи банку"; лабораторна робота 1. Ознайомлення з автоматизованою банківською системою "Віртуальний банк"
<i>Тема 3.</i> Організація аналітичного обліку в банку	Робота в малих групах щодо розроблення заходів банку з забезпечення конфіденційної інформації його клієнтів; лабораторна робота 2. Реєстрація користувача в АБС
<i>Тема 4.</i> Облік касових операцій банків	Лекція проблемного характеру з питання "Досвід використання інформаційних і телекомунікаційних технологій в банках. Співробітництво із зарубіжними платіжними системами"; робота в малих групах під час оформлення платіжних документів; презентація малими групами результатів роботи; лабораторна робота 3. Формування клієнтської бази операціоніста банку

1	2
Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку	Лекція проблемного характеру, семінар-дискусія з питання "Напрями удосконалення програмного забезпечення обліку банківських операцій та розрахунків"; робота в малих групах щодо обґрунтування вибору оптимальної форми розрахунків для окремих контрактів; лабораторна робота 4. Облік касових і розрахункових операцій банку, презентація звітів із лабораторних робіт

Лекції проблемного характеру – це один із найважливіших елементів проблемного навчання студентів. Вони передбачають поряд із розглядом основного лекційного матеріалу встановлення та розгляд кола проблемних питань дискусійного характеру, які недостатньо розроблені в науці та мають актуальне значення для теорії та практики. Лекції проблемного характеру відрізняються поглибленою аргументацією матеріалу, що викладається. Вони сприяють формуванню у студентів самостійного творчого мислення, прищеплюють їм пізнавальні навички. Студенти стають учасниками наукового пошуку та вирішення проблемних ситуацій.

Міні-лекції передбачають викладення навчального матеріалу за короткий проміжок часу та характеризуються значною ємністю, складністю логічних побудов, образів, доказів та узагальнень. Вони проводяться, як правило, як частина заняття-дослідження. Міні-лекції відрізняються від повноформатних лекцій значно меншою тривалістю. Зазвичай міні-лекції тривають не більше 10 – 15 хвилин і використовуються для того, щоб стисло донести нову інформацію до всіх студентів. Міні-лекції часто застосовуються як частини цілісної теми, яку бажано викладати повноформатною лекцією, щоб не втомлювати аудиторію. Тоді інформація надається по черзі кількома окремими сегментами, між якими застосовуються інші форми та методи навчання.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди та переконання, виробляють вміння формулювати думки та висловлювати їх.

Робота в малих групах дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Презентації – це виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, проектних робіт. Презентації можуть бути як індивідуальними, наприклад виступ одного студента, так і колективними, тобто виступи двох та більше студентів.

У ході проведення занять передбачено використання мультимедійних презентацій та тематичних відеокурсів.

9. Методи контролю знань студентів

Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Контрольні заходи передбачають поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль із цієї навчальної дисципліни проводять в таких формах:

- активна участь у занятті;
  - активна участь у виконанні лабораторних завдань;
  - експрес-опитування;
  - усне опитування на лекції;
  - перевірка есе на задану тематику;
  - письмова контрольна робота;
  - комплексна контрольна робота у вигляді колоквиуму.
- Критерії оцінювання лабораторних занять подано в табл. 9.1.

Таблиця 9.1

Критерії оцінювання робіт на лабораторному занятті

Кількість балів	Критерії
1	2
8 – 7	Наявність звіту про виконану лабораторну роботу. Наявність електронного варіанта виконаного завдання. Повне орієнтування в процесі вирішення завдання на комп'ютері з обґрунтуванням отриманих результатів. Повна відповідь на контрольні запитання до лабораторної роботи, що розглянуті викладачем на занятті та на питання, що надані для самостійного вивчення

1	2
6 – 5	Наявність звіту про виконану лабораторну роботу. Наявність електронного варіанта виконаного завдання. Повне орієнтування в процесі вирішення завдання на комп'ютері. Часткова відповідь на контрольні запитання до лабораторної роботи, що розглянуті викладачем на занятті
4 – 3	Наявність звіту про виконану лабораторну роботу. Наявність електронного варіанта виконаного завдання. Часткове орієнтування в процесі вирішення завдання на комп'ютері
2	Наявність звіту про виконану лабораторну роботу

Виконання поточної контрольної роботи

Поточна контрольна робота складається з 5 теоретичних питань. Правильна відповідь на кожне питання оцінюється в 1 бал (максимум 5 балів). Якщо студент наводить власні приклади, висловлює аргументовану думку щодо питань, то оцінка може становити 6 балів.

Модульний контроль проводиться у формі колоквіуму (комплексної контрольної роботи), який містить 3 практичних завдання, спрямованих на виявлення ступеня набуття студентом компетентностей.

Виконання колоквіуму

Колоквіум складається з трьох практичних завдань, виконання яких може бути оцінено максимальною оцінкою в 10 балів, зокрема:

- завдання 1 оцінюється у 2 бали;
- завдання 2 оцінюється у 3 бали;
- завдання 3 оцінюється у 5 балів.

Зразок завдання до колоквіуму

Завдання 1 (2 бали)

Відобразіть вплив здійснених банком операцій на його балансовий звіт, використовуючи позначки "+" або " – ".

1. Збільшено статутний фонд банку за рахунок акцій нових емісій, що були продані діючим акціонерам.

2. Списано безнадійну заборгованість за кредитом ПАТ "Корона", що визнано банкрутом, за рахунок коштів резерву.

3. Прийнято готівкою на вклади на вимогу суб'єктів господарювання, грн.
4. Виплачені готівкою дивіденди акціонерам банку.
5. Невиплачені за бажанням акціонерів дивіденди капіталізовані у фонди банку.
6. Отримано дохід від перепродажу акцій власної емісії.
7. Від магазину "Ялинка" прийнята готівкова торгова виручка.
8. На поточний рахунок приватного підприємця К. Д. Маслова надійшли кошти з іншого банку.

Завдання 2 (3 бали)

Банк за підсумком операційного дня має такі залишки коштів на рахунках:

1. Заборгованість клієнтів за кредитами – 24 120 300 грн.
2. Цінні папери в портфелі банку на продаж – 5 500 200 грн.
3. Кошти Державного казначейства України – 11 340 900 грн.
4. Кошти в інших банках – 1 525 800 грн.
5. Капіталізовані дивіденди – 500 000 грн.
6. Грошові кошти та залишки в НБУ – 29 750 000 грн.
7. Резервний фонд – 1 800 000 грн.
8. Довгостроковий кредит, отриманий банком – 550 080 грн.
9. Нерозподілений прибуток – 16 500 000 грн.
10. Субординований борг – 11 135 000 грн.
11. Кошти на поточних рахунках суб'єктів господарської діяльності (далі СГД) – 19 070 320 грн.

Перевірте відповідність залишків рахунків обліковій формулі балансу.

Завдання 3 (5 балів)

Упродовж звітного періоду банком здійснені такі операції:

1. Відкрито поточний рахунок фізичній особі, початковий внесок 5 000 грн. Було здійснено перерахуванням з іншого банку.
2. Нараховані відсотки за строковими коштами місцевих бюджетів 650 грн.
3. Банк продав цінні папери АТ "Валіо", які раніше купував на умовах РЕПО. АТ "Валіо" сплатив банку всі відсотки за операцією.
4. Прийнято від населення готівкові комунальні платежі.
5. Комунальні платежі в кінці операційного дня перераховано за призначенням у інший банк.

6. Продано 10 000 доларів США за курсом 8,09 грн, офіційний курс НБУ – 7,99 грн.

Складіть бухгалтерські проведення.

Загальну оцінку визначають як суму оцінок за кожне завдання з урахуванням певних критеріїв оцінювання (максимальна оцінка – 10 балів). Ці критерії подано в табл. 9.2 – 9.4.

Таблиця 9.2

Критерії оцінювання завдання 1 (максимальна оцінка 2 бали)

Кількість балів	Критерії
1,8 – 2,0 бала	Завдання вирішено у повному обсязі, без помилок, за правильним алгоритмом, який демонструє знання структури активів і пасивів банку, впливу операцій банку на зміну в його активах, зобов'язаннях, капіталі
1,5 – 1,7 бала	Завдання вирішено з однією незначною помилкою у відображенні впливу операції щодо окремої частини балансу банку
1,0 – 1,4 бала	Завдання вирішено з незначною кількістю помилок (максимум 4 помилки), якщо недостатньо точно відображено вплив на статті активів, зобов'язань та капіталу банку
1,0 – 0,9 бала	Завдання вирішено зі значною кількістю помилок: 0,9 бала, якщо 5 помилок, 0,8 бала, якщо 6 помилок і т. д.

Таблиця 9.3

Критерії оцінювання завдання 2 (максимальна оцінка 3 бали)

Кількість балів	Критерії
2,5 – 3,0 бала	Завдання вирішено в повному обсязі, без помилок, за правильним алгоритмом, який демонструє знання фундаментальної облікової моделі, може бути технічна неточність
2,0 – 2,4 бала	Завдання вирішено з однією незначною помилкою
1,0 – 1,9 бала	Завдання вирішено з незначною кількістю помилок, якщо недостатньо точно класифіковані статті активів, зобов'язань та капіталу банку
0,1 – 0,9 бала	Завдання вирішено зі значною кількістю помилок

Критерії оцінювання завдання 3 (максимальна оцінка 5 балів)

Кількість балів	Критерії
4,0 – 5,0 бала	Завдання вирішено правильно. Продемонстровані знання вітчизняного та зарубіжного досвіду функціонування облікової системи, вміння самостійно використовувати нормативні джерела, інструктивні матеріали з фінансового обліку в банках
4,0 – 5,0 бала	Усі бухгалтерські проведення мають бути складені правильно
3,0 – 3,9 бала	Завдання вирішено концептуально правильно, причому студент демонструє системні знання навчального матеріалу та вміння використовувати рахунки, що відповідають змісту операції, проте в деяких бухгалтерських проведеннях допущені незначні неточності
2,0 – 2,9 бала	Під час виконання завдання студент наводить частково помилкові аргументи щодо вибору рахунків бухгалтерського обліку, завдання виконує без аргументації дій та наявності комплексного бачення складання проведення, припускається концептуальних помилок
1,0 – 1,9 бала	Під час виконання завдання студент демонструє часткове вміння складання проведення, теоретичні знання, але без достатнього розуміння застосовує навчальний матеріал, План рахунків, і припускається суттєвих помилок
1,0 – 0,9 бала	Під час виконання завдання спостерігається неопанування значної частини програмного матеріалу, якщо студент не може правильно виконати завдання, стикається зі значними труднощами в процесі обліку банківських операцій

Якщо студент не надав відповіді взагалі, то завдання не оцінюється. Крім цього комісія може додавати додаткові бали до виконаного обсягу завдання за оригінальність відповіді або індивідуальний підхід під час виконання конкретного завдання.

Максимальна рейтингова оцінка за вивчення дисципліни – 100 балів.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Система оцінювання рівня сформованості професійних компетентностей студентів денної форми навчання наведена в табл. 10.1.

**Система оцінювання рівня сформованості
професійних компетентностей**

Професійні компетентності	Навчальний тиждень	Години	Методи та форми навчання		Оцінка рівня сформованості компетентностей				
					Форми контролю	Макс. бал			
1	2	3	4		5	6			
Змістовий модуль 1. Облік банківських операцій в автоматизованій банківській системі						100			
Обліковувати банківські операції в автоматизованій банківській системі	Здатність організувати ведення обліку в банках	1, 2	Ауд.	2	Лекція	Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації	Усне опитування на лекції	1	
				4	Лабораторне заняття	Лабораторна робота 1. Ознайомлення з АБС "Віртуальний банк". Реєстрація користувача в АБС	Активна участь у занятті	8	
						Есе	Есе	10	
			СРС	8	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел	Перевірка домашніх завдань	0	
	Здатність записувати операції банків у термінах фундаментальної облікової моделі	3 – 5	Ауд.	2	Лекція	Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі	Експрес-опитування на лекції	1	
				6	Лабораторне заняття	Поточна контрольна робота	Письмова контрольна робота	6	
						Лабораторна робота 2. Реєстрація користувача в АБС: створення та реєстрація нового клієнта АБС	Активна участь у занятті, захист звіту з лабораторної роботи	10	
			СРС	12	Підготовка до занять	Пошук, підбір та огляд літературних джерел за заданою тематикою, підготовка доповідей		Перевірка домашніх завдань	0

1	2	3	4		5	6				
Обліковувати банківські операції в автоматизованій банківській системі	Здатність організувати аналітичний облік у банках	6 – 8	Ауд.	4	Лекція	Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку	Експрес-опитування на лекції	2		
				6	Лабораторне заняття	Поточна контрольна робота	Письмова контрольна робота	6		
						Лабораторна робота 3. Формування клієнтської бази операціоніста банку: формування особової справи клієнта юридичної особи, реєстрація нових клієнтів в АБС, корегування даних	Активна участь у занятті, захист звіту з виконання лабораторної роботи	10		
			СРС	12	Підготовка до занять	Засвоєння теоретичного матеріалу за темою. Підготовка до наступного практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	0		
			Здатність до обліку касових операцій банку	9 – 12	Ауд.	4	Лекція	Тема 4. Облік касових операцій банків	Експрес-опитування на лекції	2
						6	Лабораторне заняття	Поточна контрольна робота	Письмова контрольна робота	6
	Лабораторна робота 4. Облік касових і розрахункових операцій банку. Відкриття поточних рахунків клієнтам банку. Проведення розрахунків між клієнтами банку. Закриття рахунків банку	Активна участь у занятті						10		
	СРС	16	Підготовка до занять	Засвоєння теоретичного матеріалу. Підготовка до наступного практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	0				
	Здатність до обліку депозитних операцій банку	13 – 16	Ауд.	4	Лекція	Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку	Експрес-опитування на лекції	2		
						Поточна контрольна робота	Письмова контрольна робота	6		
						Колоквіум	Колоквіум	10		

Закінчення табл. 10.1

1		2	3		4		5	6	
Обліковувати банківські операції в автоматизованій банківській системі	Здатність до обліку депозитних операцій банку	13 – 16	Ауд.	6	Лабораторне заняття	Лабораторна робота 5. Формування умов депозитних програм банку, реєстрація депозитних програм, залучення депозитів на умовах нових депозитних програм	Активна участь у занятті	10	
			СРС	16	Підготовка до занять	Засвоєння теоретичного матеріалу за темою. Підготовка до наступного практичного заняття	Перевірка домашніх завдань	0	
	17	Ауд.	0	Лекція	–	–	–		
			0	Лабораторне заняття	–	–	–		
			0	Підготовка до занять	–	–	0		
	Усього годин		108	Загальна максимальна кількість балів із дисципліни					100

Розподіл балів у межах тем змістових модулів наведено в табл. 10.2.

Таблиця 10.2

Розподіл балів за темами

Теми змістового модуля	Лекції	Лабораторні	Есе	Поточні КР	Колоквіум	Сума балів
<i>Тема 1.</i> Роль обліку в системі управління банком та основи його організації	1,0	8	10	6	–	–
<i>Тема 2.</i> Опрацювання інформації в обліковій системі	1,0	10	–	–	–	–
<i>Тема 3.</i> Організація аналітичного обліку в банку	2,0	10	–	6	–	100
<i>Тема 4.</i> Облік касових операцій банків	2,0	10	–	6	–	–
<i>Тема 5.</i> Облік коштів на депозитних рахунках банку	2	10	–	6	10	–
Сума балів	8	48	10	24	10	100

Максимальну кількість балів, яку може накопичити студент протягом тижня за формами та методами навчання, наведено в табл. 10.3.

Таблиця 10.3

Розподіл балів за тижнями

Теми змістового модуля		Лекції	Лабораторні	Есе	Поточні КР	Колоквіум	Сума балів	
Змістовий модуль 1	<i>Тема 1.</i> Роль обліку в системі управління банком та основи його організації	1 тиждень	–	–	–	–	0	
		2 тиждень	1	8	10	–	–	19
	<i>Тема 2.</i> Опрацювання інформації в обліковій системі	3 тиждень	–	1	–	6	–	7
		4 тиждень	1	1	–	–	–	2
		5 тиждень		8	–	–	–	8
	<i>Тема 3.</i> Організація аналітичного обліку в банку	6 тиждень	1	1	–	–	–	2
		7 тиждень	–	1	–	6	–	7
		8 тиждень	1	8	–	–	–	9
	<i>Тема 4.</i> Облік касових операцій банків	9 тиждень	–	–	–	–	–	0
		10 тиждень	1	1	–	–	–	2
		11 тиждень	–	1	–	6	–	7
		12 тиждень	1	8	–	–	–	9
	<i>Тема 5.</i> Облік коштів на депозитних рахунках банку	13 тиждень	–	–	–	–	–	0
		14 тиждень	1	1	–	–	–	2
		15 тиждень	–	1	–	6	–	7
		16 тиждень	1	8	–	–	10	19
Усього		8	48	10	24	10	100	

Підсумковий контроль, що проводиться з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль, є заліком. Якщо студент набрав 60 балів і більше, то залік ставиться автоматично.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни визначається відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 10.4).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диференційований залік	недиференційований залік
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Оцінки за цією шкалою заносяться до відомостей обліку успішності, індивідуального навчального плану студента та іншої академічної документації.

11. Рекомендована література

11.1. Основна

1. Журавльова І. В. Інформаційно-комунікаційне забезпечення фінансової діяльності : навч. посіб. / І. В. Журавльова, І. Л. Латишева, О. В. Лебідь. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2014. – 412 с.
2. Івахненко С. В. Інформаційні технології в організації бухгалтерського обліку та аудиту / С. В. Івахненко. – Київ : Знання, 2008. – 343 с.
3. Корнеев И. К. Информационные технологии в управлении / И. К. Корнеев, В. А. Машурцев. – Москва : ИНФРА-М, 2001. – 158 с.
4. Лобозинська С. М. Облік і аудит у банку : навч. посіб. / С. М. Лобозинська ; за ред. проф. С. К. Реверчука. – Київ : Знання, 2007. – 630 с.
5. Олійник А. В. Інформаційні системи і технології у фінансових установах : навч. посіб. / А. В. Олійник, В. М. Шацька. – Львів : Новий Світ, 2006. – 436 с.
6. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах : Закон України № 80/94-ВР від 05.07.1994 р. // Відомості Верховної Ради України. – № 31. – 1994. – С. 286.
7. Черняк О. Системи обробки економічної інформації : підручник / О. Черняк. – Київ : Знання, 2006. – 448 с.
8. Чмутова І. М. Фінансовий облік у банках : навч. посіб. / І. М. Чмутова, К. М. Азізова, О. В. Лебідь. – Харків : Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2015. – 368 с.

11.2. Додаткова

9. Бабіч В. В. Фінансовий облік (облік активів) : навч. посіб. / В. В. Бабіч, С. В. Сагова. – 2-ге вид., без змін. – Київ : КНЕУ, 2007. – 288 с.
10. Богуш В. М. Інформаційна безпека : термінологічний навчальний довідник / В. М. Богуш, В. Г. Кривуца, А. М. Кудін ; за ред. В. Г. Кривуци. – Київ : ТОВ "Д.В.К.", 2004. – 508 с.
11. Гришко Н. В. Фінансовий облік : навч. посіб. / Н. В. Гришко. – Алчевськ : ДонДТУ, 2009. – 266 с.
12. Пістунов І. М. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах : навч. посіб. / І. М. Пістунов, Т. В. Борщ. – Київ : ЦУЛ, 2012. – 234 с.

13. Подольский В. И. Информационные системы бухгалтерского учета : учебник для студентов вузов / В. И. Подольский. – 2-е изд., перераб. и доп. – Москва : ЮНИТИ-ДАНА, 2005. – 255 с.

11.3. Інформаційні ресурси

14. Базы данных. – Режим доступа : <http://bazydannyh.ru>.

15. Нормативные акты Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа : www.nau.kiev.ua.

16. Рогач І. Ф. Інформаційні системи у фінансово-кредитних установах [Електронний ресурс] / І. Ф. Рогач, М. А. Сендзюк, В. А. Антонюк. – Режим доступу : <http://library.if.ua/books/94.html>.

17. Сирант О. В. Работа с базами данных [Электронный ресурс] / О. В. Сирант, Т. А. Коваленко. – Режим доступа : <http://www.intuit.ru/department/database/workwdb>.

11.4. Методичне забезпечення

18. Завдання до практичних занять із навчальної дисципліни "Фінансовий облік у банках" для студентів спеціалізації "Банківська справа" всіх форм навчання / уклад. І. М. Чмутова. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2008. – 24 с.

19. Методические рекомендации по использованию учебного программного продукта "Виртуальный банк" для студентов образовательно-квалификационных уровней "Бакалавр" и "Магистр" специальностей "Банковское дело" и "Финансы" всех форм обучения / сост. О. Н. Колодизев, И. Н. Чмутова, О. В. Лебедь. – Харків : Изд. ХНЭУ, 2011. – 172 с.

20. Методичні рекомендації до виконання лабораторних робіт з дисципліни "Інформаційні системи і технології в обліку та фінансах" для студентів напряму підготовки 6.030508 "Фінанси і кредит" спеціалізації "Фінанси" всіх форм навчання / уклад. К. М. Азізова, М. В. Афанасенко, О. В. Лебідь та ін. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2012. – 224 с.

Додатки

Додаток А

Таблиця А.1

Структура складових професійних компетентностей із навчальної дисципліни "Інформаційні системи та технології в банківській сфері" за Національною рамкою кваліфікацій України

36

Складові компетентності, яка формується в межах теми	Мінімальний досвід	Знання	Уміння	Комунікація	Автономність та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Тема 1. Роль обліку в системі управління банком та основи його організації					
Здатність організувати ведення обліку в банках в автоматизованих банківських системах	Знання та навички користування персональним комп'ютером, робота в програмах з авторизацією користувача, знання базових форм звітності суб'єктів господарювання	Сутність АБС. Покоління АБС. Сутність обліку в банках. Види обліку в банках. Основні форми звітності банку. Облікові формули форм звітності банку	Визначати покоління АБС. Визначати вид обліку в банку. Використовувати облікові формули форм звітності банку. Визначати величину базових облікових одиниць банку	Доведення до фахівців і нефахівців інформації щодо власних знань, демонстрація умінь та навичок щодо розпізнавання поколінь АБС та видів обліку в банках	Самостійно обирати необхідні для роботи форми звітності банку, відповідати за обчислення базових облікових звітних одиниць банку

1	2	3	4	5	6
Тема 2. Опрацювання інформації в обліковій системі					
Здатність опрацювати інформацію в обліковій системі та зареєструвати користувача АБС "Віртуальний банк"	Основи фінансового обліку (дебет, кредит рахунка; правила внесення інформації на рахунки). Документи, за якими проводиться ідентифікація осіб резидентів і нерезидентів	Види та структура рахунків фінансового обліку. Склад пакета документів, необхідних для реєстрації клієнта і користувача АБС	Виявляти вплив банківської операції на фундаментальну облікову модель. Обліковувати банківські операції за правилами реєстрації впливу на ФОМ. Реєструвати користувача АБС	Доведення до фахівців і нефахівців інформації про опрацювання інформації в обліковій системі та реєстрацію користувача в АБС "Віртуальний банк"	Самостійно реєструвати операції, користувача АБС, відповідати за правильність інформації, внесеної до системи
Тема 3. Організація аналітичного обліку в банку					
Здатність формувати клієнтську базу операціоніста банку	Типи клієнтів банку. Документи, що підтверджують ідентифікацію особи резидента і нерезидента. Види рахунків клієнтів. Реєстрація клієнта АБС – фізичної особи. Навички роботи з базами даних	Параметри банківського аналітичного обліку. Параметри клієнтів банку – фізичних осіб. Параметри клієнтів банку – юридичних осіб. Параметри документів банку	Здійснювати пошук клієнтів – фізичних осіб. Здійснювати пошук клієнтів – юридичних осіб. Обробляти документи для ідентифікації клієнтів. Реєструвати клієнтів в АБС. Здійснювати формування та ведення баз даних клієнтів	Доведення до фахівців і нефахівців інформації про формування клієнтської бази операціоніста банку, роботу з документами клієнтів банку, роботу з внутрішніми банківськими документами	Здійснювати самостійний пошук потенційних клієнтів, самостійно ідентифікувати клієнта, формувати пакет документів клієнта, реєструвати клієнта в АБС, відповідати за достовірність інформації про клієнта

1	2	3	4	5	6
Тема 4. Облік касових операцій банків					
Здатність здійснювати облік касових операцій банку та базових проведень через рахунки клієнтів	Визначати структуру запису збільшення і зменшення коштів на активних, пасивних, контрактивних, контрпасивних рахунках	Сутність і види касових операцій банку. Документи, за якими здійснюються касові операції банку. Рахунки для обліку касових операцій банку	Відкривати рахунки для ведення обліку касових операцій банку. Відкривати рахунки клієнтам банку. Здійснювати проведення коштів через рахунки клієнтів банку	Доведення до фахівців і нефахівців інформації про особливості обліку касових операцій банку та базові проведення через рахунки клієнтів банку	Самостійно відкривати рахунки клієнтам банку, обліковувати касові операції банку, операції з готівкою, відповідати за правильність облікових записів
Тема 5. Облік коштів на депозитних рахунках банку					
Здатність здійснювати облік коштів на депозитних рахунках банку	Визначати структуру запису збільшення і зменшення коштів на активних, пасивних, контрактивних, контрпасивних рахунках. Відкривати та вести рахунки клієнтів	Сутність та види депозитних операцій банку. Методи обліку номіналу депозиту. Методи нарахування відсотків за депозитом. Методи обліку виплати відсотків та номіналу депозиту	Обліковувати номінал депозиту. Обліковувати нарахування і виплату відсотків за вкладними операціями. Обліковувати виплату клієнтам коштів із депозитних рахунків. Формувати документи дня, пов'язані з вкладними операціями	Доведення до фахівців і нефахівців інформації про здійснення обліку коштів на депозитних рахунках банку	Самостійно відкривати депозитні рахунки клієнтів, рахунки для обліку відсотків, здійснювати проведення обліку коштів на депозитних рахунках та відповідати за їх правильність

Зміст

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни	5
3. Програма навчальної дисципліни	8
4. Структура навчальної дисципліни.....	11
5. Теми та плани лабораторних занять	12
5.1. Приклади лабораторних завдань за темами	13
6. Самостійна робота.....	15
6.1. Питання для самостійного опрацювання та теми есе.....	18
6.2. Контрольні запитання для самодіагностики	19
7. Індивідуально-консультативна робота	21
8. Методики активізації процесу навчання	22
9. Методи контролю знань студентів	24
10. Розподіл балів, які отримують студенти	28
11. Рекомендована література.....	34
11.1. Основна	34
11.2. Додаткова	34
11.3. Інформаційні ресурси.....	35
11.4. Методичне забезпечення	35
Додатки.....	36

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

Робоча програма
для студентів спеціальності
072 "Фінанси, банківська справа та страхування"
першого (бакалаврського) рівня

Самостійне електронне текстове мережеве видання

Укладач **Лебідь** Олеся Вікторівна

Відповідальний за видання *О. М. Колодізев*

Редактор *В. Ю. Степаненко*

Коректор *Т. А. Маркова*

План 2017 р. Поз. № 40 ЕВ. Обсяг 40 с.

Видавець і виготовлювач – ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 61166, м. Харків, просп. Науки, 9-А

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
ДК № 4853 від 20.02.2015 р.